

Kwekerij De Gentiaan

Foto: DE GENTIAAN

EXPERIMENTEEREN met

VOOR WIE
NOG
MEER
WIL
WETEN

G&B
EXTRA

De één gaat tot het gaatje en ziet het in leven houden van kwetsbare en veeleisende rotsplanten als een sport. De ander is blij met een simpele pot met huislook en vetkruid. Beiden zijn bij rotsplantenkwekerij De Gentiaan aan het juiste adres: "Overal kun je iets met rotsplanten doen: in een verloren hoekje, een trog op het balkon, een stapelmuurtje of in een echte rotstuin. Er is maar één basisregel: rotsplanten houden niet van natte voeten."

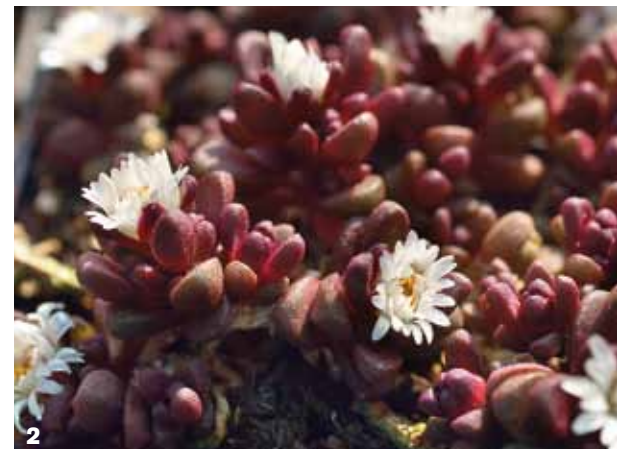
De gentiaan is een vakantieliefde", zegt Freek Blokzijl van kwekerij De Gentiaan. "In feite is deze plant verantwoordelijk voor het ontstaan - ruim veertig jaar geleden - van onze kwekerij. Tijdens vakanties in de Alpen hielden mijn vrouw en ik steevast een wedstrijdje wie als eerste een gentiaan kon spotten. Een prachtig gezicht, zo'n pol felblauwe voorjaarsgentiaan met kleine witte hartjes. Pas daarna kon de vakantie echt beginnen."

Rots- en alpenplantenkwekerij De Gentiaan ligt aan een landelijk weggetje in Wijthmen, vlak bij Zwolle. Het is een specialistische kwekerij met een breed sortiment, dat zowel interessant is voor beginnende als voor gevorderde tuiniers. Wat de planten bindt, is de persoonlijke keuze van Freek. Zijn uitgangspunt is dat de rots- en alpenplanten die hij verkoopt een normale winter moeten overleven. "En verder kweek ik wat ik mooi vind, zoals deze tuinaurikels. Hij wijst

1 | *Lewisia* 'Little Plum'. 2 | Bordeauxrode, harige *Sempervivum*. 3 | *Sempervivum arachnoideum*.

VERZAMELWOEDE

Zoals bij zoveel kwekers mondde Freek Blokzijls verzamelwoede uiteindelijk uit in een professionele kwekerij. Via de Nederlandse Rotsplanten Vereniging (www.rotsplantenvereniging.nl) en de Engelse Alpine Garden Society deed hij veel contacten op. Hij ontvangt zaad en stekken van liefhebbers uit de hele wereld. "De nieuwe dingen die ik zo tegenkom, probeer ik uit om te kijken of ze hier redelijkerwijs de winter doorkomen en of ze bijzondere kenmerken hebben, zoals een mooi blad of bloei." Ook vermeerderen doet Blokzijl zelf. Een tijdrovende klus. "Met het zaaien of stekken van planten ben je soms drie tot vier jaar bezig. Dit vak kun je alleen leren door zelf kennis te vergaren, daar is geen pasklare opleiding voor." Het duurde maar liefst tien jaar voordat Freek grip kreeg op het kweken van zijn grote vakantieliefde: de gentiaan. "Om erachter te komen wat deze plant nodig heeft, heb ik zelfs grondmonsters genomen in de bergen", vertelt hij. "In het Bedrijfslaboratorium voor Grond- en gewasonderzoek in Oosterbeek heb ik vervolgens laten onderzoeken wat de samenstelling van de grond was. Toen ging me een licht op. Het zit 'm in de combinatie van mineralen als magnesium en mangaan. Kalk en ijzer zijn ook heel belangrijk. Desondanks mislukt 50% van de gentiaanstekken. De uitval blijft groot. Toch is gentiaan geen extreem moeilijke plant als de standplaats goed is. In Nederland is dat een plek in de halfschaduw. Bij te veel zon verbrandt de plant. Dat lijkt tegenstrijdig, want in de bergen zie je gentianen vooral op zonnige plaatsen. Maar op 1200 meter hoogte is het klimaat nu eenmaal anders dan op polderniveau."

1 | Steenbreek (*Saxifraga longifolia*).

2 | *Delosperma* 'Sani Pass'.

3 | *Sempervivum ciliosum* var. *borisii*.

4 | Freek Blokzijl met een van zijn grote liefdes: de gentiaan; hier de stengelloze *Gentiana acaulis* 'Luna'.

ROTSPLANTEN

naar lila- en paarsbloeiende *Primula pubescens* en naar het bitterkruid (*Lewisia* 'Little Plum'), dat in juni-juli bloeit met zalmroze bloemen. "Het kweken van bijzondere planten uit de bergen lukt soms wel en soms niet", vervolgt Blokzijl. "Je bent bezig met processen die in feite onmogelijk zijn. Tegen klanten die vallen voor iets excentrieks, vertel ik het eerlijk als het een moeilijke plant is. Dan kunnen ze zelf bepalen of ze de plant laten staan of de uitdaging aangaan."

Boven de boomgrens

Rots- en alpenplanten, wat zijn dat eigenlijk? "Grofweg gezegd, groeien alpenplanten in de natuur boven de boomgrens. Rotsplanten komen voor in de lagere bergdelen", legt Blokzijl uit. "Alpenplanten - ook wel alpiene planten genoemd - zijn doorgaans moeilijker te kweken. In feite zijn rots- en alpenplanten lage vaste planten die zich hebben aangepast aan de extreme omstandigheden in het hooggebergte. Kenmerkend is de compacte groei. In een rotstuin hoef je overigens niet per se planten uit de bergen te planten. Ook planten die daar niet voorkomen, maar klein blijven en in arme grond gedijen, zijn geschikt." Voor vrijwel alle rotsplanten geldt dat ze een

hekel hebben aan natte voeten. Freek: "Kou of schommelingen in (winter)temperatuur maakt ze niet uit, dat heb je in de meeste berggebieden ook. Maar in een natte winter met af en toe een vorstperiode, zeker als die laat in het voorjaar valt, verlies je soms veel planten. Door er een glasplaatje over te leggen, kun je kwetsbare soorten beschermen tegen te veel nattigheid. Of door ze uit de grond te halen en te laten overwinteren in een kasje. Sommige tuiniers zien het als een uitdaging om moeilijke planten door de winter te slepen. Anderen beginnen daar niet aan en accepteren de uitval."

Eigen rotstuin

In zijn eigen rotstuin gebruikte Freek Blokzijl gewone, opgebrachte zandgrond. "De doorlatendheid van de grond is voor rotsplanten het allerbelangrijkste." Mensen die tuinieren op een zware grondsoort adviseert hij om deze te mengen met brekerszand of split. "Je kunt ook een talud maken met veel keien en daartussen rotsplanten laten groeien. Heel geschikt voor rotsplanten zijn ook gemetselde muurtjes of stapelmuurtjes. Op stapelmuren van tufsteen komen vaak spontaan planten op." Geschikt voor muurtjes zijn →

FOTO: DE GENTIAAN FOTO: DIETER HOFFMAN

- 1 | Zowel voor de beginnende als de gevorderde rotsplantfan is het sortiment van De Gentiaan interessant.
 - 2 | *Trillium sessile* heeft schitterend rode bloemen.
 - 3 | *Ramonda myconi*.
- ONDER | Kruiplifox (*Phlox Subulata* Groep).

onder andere muurleeuwenbek, lage floxen, *Aubretia*, anjertjes, *Campanula* en *Ramonda*. Ook in een grindtuin zijn rotsplanten goed te verwerken, zegt Freek. "Breng over de tuingrond een laag gronddoek aan met een laag split. Snijd voor het planten een kruis in het gronddoek. Heel onderhoudsvriendelijk

en dus ideaal als je weinig tijd hebt." Een veel voorkomende beginnersfout van een rotstuinier is het planten van snelle groeiers naast langzame groeiers. De tragere groeiers zijn niet bestand tegen de concurrentie en geven het op. "Wordt een plant aangeduid als bodembedekker, dan moet er al een lichtje gaan branden", waarschuwt Blokzijl. "Een eigenschap van bodembedekkers is namelijk dat ze snel groeien."

Het is net kunst

"Sommige mensen komen hier speciaal voor de compacte groeiers. Van die kussen-vormige planten, die van zichzelf al mooi zijn, ook als ze niet bloeien. Bijvoorbeeld zandkruid (*Arenaria alvacariensis*), een zeer langzaam groeiende rotsplant met duizenden minuscule blaadjes. Zo verschrikkelijk mooi, het is net kunst. Heel fraai in combinatie met bepaalde ijsbloemen, zoals de donkerrode *Delosperma* subsp. 'Sani Pass' of met *Lampranthus aureus*, die voorheen tot de *Delosperma*-familie behoorde. Alpenlijmkruid (*Silene acaulis*) is ook een langzaam groeiende plant, evenals de voorjaarsgentiaan (*Gentiana angulosa* (syn. *Gentiana verna* var. *alata*) met kleine felblauwe bloempjes) en steenbreek (*Saxifraga*) in veel verschillende vormen en kleuren."

FOTO: VISIONSPICURES.COM

ZELF KIJKEN Op 6, 7 en 9 april zijn er Open Tuindagen bij De Gentiaan. Ook andere rotsplantenkwekers zijn dan aanwezig: Woestijnenweg 34, Zwolle (Wijthmen. Ov). Open van 10-16 uur. Toegang gratis. Info: tel. 0529-402188; www.degentiaan.com.

TOP 5 VOOR BEGINNERS

Omdat rotsplanten vaak lage, compacte planten zijn - de snelle groeiers uitgezonderd - zijn ze ongeschikt voor een gewone border. Maar voor een verloren hoekje van enkele vierkante meters met wat zon, zijn er veel mogelijkheden.

Vijf niet te moeilijke planten, die een mooi effect geven en geschikt zijn voor de beginnende rotsplanttuinier:

- **Gentiaan** (*Gentiana*), zorgt met zijn felblauwe bloemen voor een opvallend accent. Kies wel een standplaats in de halfschaduw.
- **Ijsbloem** (*Delosperma*) bloeit overvloedig en is verkrijgbaar in heel veel soorten en kleuren. Uitgebloeid is de plant zelfs nog mooier. *Delosperma* houdt van een zonnige standplaats, de bloemen openen zich alleen bij zonneschijn.
- **Steenbreek** (*Saxifraga*) heeft fraaie bladrozetten.
- **Huislook** (*Sempervivum*) is er in vele vormen en kleuren. De plant groeit op iedere zonnige, droge en kalkrijke plek, zelfs op dakpannen. De naam *Sempervivum* is ontleend aan het Latijnse *semper* (altijd) en *vivus* (levend).
- **Kruipflox** (*Phlox*) groeit laag over de grond of hangt over randen. Geen moeilijke plant, hij groeit overal. Veel kleuren en variëteiten.

In het sortiment zitten ook - vaak laagblijvende - bosplanten. "Bezoekers van de kwekerij vragen regelmatig naar planten voor een schaduwrijke plek." Voor hen is er de lichtblauwe bosanemoon (*Anemone nemorosa* 'Robinsoniana'), eenbes (*Paris quadrifolia*) met donkerpaars vruchtbeginsel en bontbladige boslelie (*Trillium sessile*) ofwel drieblad. "*Trillium sessile* heeft een schitterend rode bloem met - onder goede omstandigheden - prachtig gemarmerd loof. Deze plant heeft alles in drievoud, zoals bladeren in een krans van drie stuks. Je moet er wel veengrond voor hebben. Ook de dubbelbloemige bloedwortel (*Sanguinaria*

canadensis) heeft prachtige bloemen, daar vallen mensen voor." ☒

TEKST: ANITA MEULEMAN

FOTOGRAFIE: ANITA MEULEMAN E.A.

- 1 | De rotstuin bij De Gentiaan.
- 2 | De gele bloemen van de echte aurikel (*Primula auricula*) met *Saxifraga cymbalaria*.
- 3 | Lila en paarse tuinaurikels (*Primula pubescens*).
- 4 | De groengele kussentjes van het zandkruid (*Arenaria alvacariensis*).
- 5 | De oranjegele straalbloemen van *Lampranthus aureus*.